

עבודת הגשה בתושב"ע ציון לתעודה

חלק א הלכות תשובה

התשובה ויום הכיפורים מכפרים על עבירות שבין אדם למקום, אך חטאים שבין אדם לחברו אינם נמחלים ללא החזרת הממון שחייב לחברו, ובקשת הסליחה מחברו.

חילול שבת הוא עבירה שבין אדם למקום, העלבת חבר היא עבירה שבין אדם לחברו.

מה הדין אם החבר לא סולח? בכזה מקרה צריך לשלוח חברים שידברו על ליבו שיסלח.

אדם שלא רוצה לסלוח נקרא אכזרי. אסור לאדם להיות אכזרי ולא להתפייס, אלא אדם צריך להיות נוח ומהיר להתפייס וקשה לכעוס.

1. על אלו עבירות יום הכיפורים מכפר?

2. איך נקרא אדם שלא רוצה לסלוח, ומה המידה הטובה והנכונה לאדם שפגעו בו?

3. תן דוגמא לעבירה שהיא בן אדם למקום, ודוגמא לעבירות שבן אדם לחברו!

תשובה מאהבה לפי חז"ל כשאדם חוזר בתשובה מאהבה לה' יתברך, (בדרך כלל מדובר באדם בריא וללא בעיות שמתעורר בו רצון להתחיל ללמוד תורה לשפר את ההתנהגויות הרעות שלו) בכזה מצב המעשים הרעים שהוא עשה בכוונה, הופכים להיות מצוות.

תשובה מיראה (מפחד) - כשאדם חוזר מפחד למשל הוא חולה או קרה לו אסון במשפחה והוא מרגיש פחד גדול וחוזר בתשובה מה שגרם לו לחזור היה הפחד והיראה בכזה מצב המעשים הרעים שהוא עשה בכוונה הופכים לעבירות בשוגג וזה הרבה פחות חמור מעבירות בכוונה.

4. לפי הקטע למעלה איזה שני סוגי תשובה יש?

5. מה קורה לעבירות של האדם אם הוא עושה תשובה מאהבה?

6. תן דוגמא לתשובה מיראה ותן דוגמא לתשובה מאהבה!

על פי ההלכה אדם שפגע בחברו, העליב או צער אותו צריך לבקש ממנו סליחה, עד שהחבר לא יסלח הפוגע לא עשה תשובה. אך מה הדין אם הפוגע מתבייש ללכת לבקש סליחה ובגלל זה לא עושה תשובה?

או שהפוגע מכיר את הנפגע והוא יודע שהאיש לא יסלח לו? בכזה מקרה לפי חז"ל, בדיעבד יהיה מותר לו לשלוח אנשים שיבקשו בשמו סליחה.

7. מה צריך לעשות על פי ההלכה במידה ופגעת או ציערת חבר?

8. מה יכול לעשות אדם שפגע בחברו ומתבייש לבקש סליחה?

הרמב"ם - רבי משה בן מימון מגדיר שלושה חלקים בתהליך החזרה בתשובה.

1. **עזיבת החטא** - הדבר הראשון שצריך לעשות, זה להפסיק לעשות את מה שלא היה טוב.
2. **חרטה וידין** - להתחרט על העבר.
3. **קבלה לעתיד** - ההחלטה שלא לחזור על המעשים הלא טובים.

9. מה הם שלושת השלבים בחזרה בתשובה של הרמב"ם?

- א. _____
- ב. _____
- ג. _____

הלכות לשון הרע

לשון הרע - כשאומר דברים נכונים אך לא טובים על אדם אחר.
רכילות - כשאדם שומע דברים רעים ומעביר אותם לאחרים, הוא כמו רוכל. כלומר: מוכר העובר מעיר לעיר ומוכר סחורה.
מוציא שם רע - כשאדם מספר דברים רעים שהם שקר, על אחרים.

על לשון הרע נענשים שלושה:

מי שדיבר מי שהקשיב ומי שדיברו עליו.

1. לפי הקטע מה ההבדל בין לשון הרע, רכילות ומוציא שם רע?

2. הקף בעיגול מי מבין האנשים הבאים יקבל עונש על לשון הרע?

א. המדבר לשון הרע. ב. מי שדיברו עליו לשון הרע.

ג. מי שהקשיב ללשון הרע.

3. כתוב מה הם שלושת חלקי לשון הרע!

_____ , _____ , _____

הרב אשר וייס מחבר הספר מנחת אשר כותב: "ניתן להיות אדם חברותי ולדבר דברים חיוביים. עיקר העניין הוא לא בפה אלא בראש, לחשוב חיובי על אנשים לראות את המעלות שלהם ולא את החסרונות, ואז קל מאד לא לדבר לשון הרע."

הרב צבי יהודה קוק מסביר: כשאתה רוצה לראות מי האדם העומד מולך, שים לב לדיבור שלו. אדם שיודע להתאפק ולא לומר כל מה שעולה לו על הלשון, הוא אדם עם תכונות טובות. כדי להימנע מלשון הרע, אל תאמר כל דבר מיד אלא חכה עם זה.

4. לפי הרב וייס מה צריך לעשות האדם כדי לא לדבר לשון הרע?

5. לפי הרב צבי יהודה למה עליך לשים לב כאשר אתה בוחן את האדם שמולך?

לא תעמוד על דם רעך

(א') הרואה את חברו טובע בים, או לסטים באין עליו, או חיה רעה באה עליו, ויכול להצילו הוא בעצמו או שישכור אחרים להציל, ולא הציל; או ששמע עובדי כוכבים או מוסרים מחשבים עליו רעה או טומנים לו פח ולא גילה אוזן חברו והודיעו; או שידע בעובד כוכבים או באנס שהוא בא על חברו, ויכול לפייסו בגלל חברו ולהסיר מה שבלבו ולא פייסו, וכיוצא בדברים אלו, עובר על לא תעמוד על דם רעך (ויקרא יט, טז).

6. במידה ואני רואה אדם מישראל הנתון בסכנה ואין לי אפשרות להציל אותו מה עלי לעשות?

7. על מה עובר אדם שידע שעומדים לפגוע באדם אחר מישראל ולא עושה כלום כדי למנוע זאת?

8. מה פירוש המילים: "טומנים לו פח"? (הקף תשובה נכונה)
עוזרים לו מכניסים אותו למלכודת זורקים בשבילו את האשפה

בכל מקרה בו אני מספר מה שאני יודע כדי לעזור לשני, או למנוע פגיעה בו, לא רק שמותר לי לספר אלא אני אפילו חייב לספר.

כך גם אם אני יודע שאדם מסויים מסוכן לציבור, עלי לספר זאת אף על פי שהאדם יכול להיפגע מכך.

כשמספרים, צריך להקפיד שאני באמת מתכוון לתועלת ולא סתם לדבר. בנוסף, צריך להקפיד לא להגזים ולהוסיף דברים שאינם קשורים.

9. אדם שפרנסתו היא בהסעות ויש לו מחלת עיניים שיכולה לסכן ציבור, האם הרופא צריך לדווח על מחלתו למרות שיקחו לו את הרישיון ותשלל פרנסתו? (תן הוכחה לדבריך מהכתוב למעלה)

10. מה צריך להקפיד במקרים בהם אני צריך לדבר לשון הרע לתועלת?

הרב שטרנבוך מציין שמורה צריך לדעת מה שקורה בכיתה שלו, מנהל צריך לדעת מה קורה בתיכון שלו. אם הם לא יקשיבו בגלל איסור לשון הרע, זה יכול ליצור בעיות רבות. לכן כאן כיוון שיש תועלת לחינוך, או למנוע מתלמידים להדרדר למקומות לא טובים, או לפגוע בילדים אחרים, יש חובה למחנך לשמוע ומותר לו להקשיב ואין בזה לשון הרע.

11. לפי הרב שטרנבוך: מדוע מורה צריך לדעת מה שקורה בכיתה שלו?
